

משרד החינוך
המינהל למדע ולטכנולוגיה
הפיקוח על מגמות טכנולוגיות תקשורת

יום שני כ"ד חשוון תשפ"ה

25 נובמבר 2024

שלום רב,

הנדון: עקרונות השימוש בכלי בינה מלאכותית במקצועות המגמה

הקדמה

אנו מצויים בעיצומה של מהפכה עמוקה שהבינה המלאכותית מחוללת בכל תחומי חיינו, ובכללם בעשייה החינוכית. בד בבד עם עידוד תלמידינו להיעזר בכלי בינה מלאכותית, עלינו לדבוק בעיקרון חינוכי חשוב: הבינה המלאכותית היא אמצעי לקידום הבינה האנושית, אך בשום אופן אינה תחליף לה.

פעילות חינוכית הנעזרת בכלי בינה מלאכותית נועדה לשפר את היכולות הקוגניטיביות והרגשיות של הלומד ולהעמיק את יכולותיו האנושיות: להבנה, ללמידה, לפתרון בעיות, להסקת מסקנות, ליצירת תקשורת בונה ולטיפוח יצירתיות אישית.

עלינו, כאנשי חינוך, מוטלת האחריות:

- להעניק לתלמידינו כישורים ומיומנויות לשימוש אחראי בכלי בינה מלאכותית המשתנים ללא הרף, ולהעצים את חוש הביקורת שלהם כדי לזהות הטיות, הטעויות ומידע כוזב.
- לעודד שימוש בכלי בינה מלאכותית לקידום יכולות אישיות, תוך שמירה על אמינות ואותנטיות בסגנונו האישי של כל תלמיד.
- ללמד את מגבלות האתיקה ואת ההבחנה בין שימוש מותר ואף רצוי לבין שימוש פסול ואסור בכלים אלו.

שימוש חיובי בבינה מלאכותית הוא שימוש מושכל, בהתאם לעשרת העקרונות המפורטים להלן. יש להבטיח שהתלמיד מסוגל להפנים את המידע המצוטט ולעמוד מאחוריו.

שימוש פסול הוא כל שימוש הנוגד את עשרת העקרונות, ובכלל זה שימוש בבינה מלאכותית לכתובת מטלות במקומו של התלמיד.

עשרת העקרונות לשימוש הוגן ואתי בכלי בינה מלאכותית לתלמידי המגמה:

1. שימוש חינוכי ראוי והוגן

שימוש בכלי בינה מלאכותית לצורך למידה, חקר או יצירת תכנים יתבצע למען קידום היצירה והחשיבה של התלמיד.
שימוש פסול כולל:

- העתקת קטעים שלמים וארוכים ללא מתן קרדיט.
- שימוש בכלי לצורך רמאות במבחנים או העתקת עבודות.

2. מתן קרדיט למקורות

יש לציין במפורש את הקטעים בהם נעשה שימוש בכלי בינה מלאכותית ליצירת תוכן או עיבוד מידע.

3. איסור התנהגות לא מוסרית

אין להשתמש בכלים ליצירת תוכן פוגעני, אלים, שקרי, או כזה המפיץ שואה ודעות קדומות.

4. בדיקת אמינות המידע

על התלמיד לבדוק ולאמת מידע שמתקבל מכלי בינה מלאכותית, שכן הם עשויים לספק מידע שגוי, מוטה או לא מעודכן. יש להדגיש בפני התלמיד את אחריותו האישית למידע המצוטט. מידע שיתגלה כלא קיים או לא אמיתי יפסל וילקח בחשבון בעת הערכת עבודתו.

5. שמירה על פרטיות

אין לשתף פרטים אישיים או רגישים עם כלי בינה מלאכותית, כגון מספר חשבון בנק, תעודות זהות וכדומה.

6. יצירתיות, אמינות, אותנטיות ואחריות אישית

שימוש בכלי בינה מלאכותית ישמשו ככלי עזר בלבד, ולא כתחליף למחשבה יצירתית ועצמאית. בסופו של דבר עלינו לשאול: מה התלמיד למד ומה הוא הבין כתוצאה מהעזרות בבינה מלאכותית? על המורה לבקש מהתלמיד להסביר את עבודתו ומסקנותיו במילותיו שלו.

7. שימוש בשפה מכבדת

הגדרת השאלתה (פרומט) תתבצע בבירור ובדיוק, תוך ניסוח בשפה מכבדת ושמירה על כללי הנימוס.

8. התחשבות בזכויות יוצרים

חל איסור מוחלט להעתיק תוכן המוגן בזכויות יוצרים (כגון טקסטים, תמונות או מוזיקה) ללא אישור מבעלי הקניין הרוחני.

9. הבנת המגבלות המוסריות

יש לדון עם התלמיד בהשפעות החברתיות והאתיות של הבינה המלאכותית, ולבחון את תכלית השימוש בה למען רווחה אנושית.

10. הבנת עקרונות ההפעלה הטכנולוגית

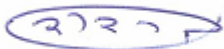
על התלמיד להבין כיצד פועלים כלי הבינה המלאכותית, להכיר את מגבלותיהם ולהיות מודע לסיכונים האתיים והחוקיים הכרוכים בשימוש בהם.

סיכום

בשלב זה אנו מבקשים להקדיש זמן בשיעורים לחשיפת תלמידנו לכלי בינה מלאכותית ייעודיים במקצועות המגמה השונים ובאמצעותם לתרגל את אופן הטמעתם של עשרת עקרונות היסוד. מצ"ב מסמך הכולל מערכי שיעורים והצעות לפעילות המשלבת אוריינויות בינה מלאכותית במקצועות המגמה.

בפעילותנו נשתדל לפעול ברוח מימרתו התובענית של הרמב"ם לשמוע את "האמת ממני שאמרה" (הרמב"ם, שמונה פרקים).

בהערכה

יוסי בר דוד

